

Goli otok • Zgodba nekega enoumja

Goli otok, tema, o kateri se še vedno ne govori zelo na glas

Prvo decembrsko nedeljo je bilo vreme prijazno do skupine 26 ptujskih obrtnikov in podjetnikov ter nekaterih drugih, ki so v organizaciji agencije Evropa partner obiskali Goli otok, ki leži med Rabom in celino v Kvarnerskem zalivu, kjer je bil po II. svetovni vojni strogi zapor za politične zapornike.

Po letu 1948 predvsem za informbirojevce, leta 1949 je bilo na njem že šest tisoč zapornikov. Goli otok so za taborišče izbrali zaradi nenaseljenosti in tudi zato, ker je bil beg z njega nemogoč. Predlagal ga je Edvard Kardelj. Zadnji politični zapornik je otok zapustil leta 1956.

Do leta 1988, ko so ga zaprli, so na njem kazen prestajali vsi tisti, ki so jih na večletno kazen obsodila vojaška sodišča, storilci kaznivih dejanja (tatvine, umori) in tudi mladoletni prestopniki. Skupaj je na Golem otoku kazen prestajalo več deset tisoč ljudi, ki so bili podvrženi hudemu mučenju in prisilnemu delu v kamnolomu ne glede na vremenske razmere, poleti pri enormno visokih temperaturah, pozimi pa v hladni burji. V obdobju do leta 1956 naj bi po nekkih podatkih umrlo več kot

4000 zapornikov, čeprav naj bi uradni podatki govorili le o 400 mrtvih. Zapornikov niso ubijali stražarji in policija, temveč so se medsebojno ubijali.

V prvem obdobju delovanja zapora na Golem otoku je bilo več kot 90 odstotkov zapornikov tja poslanih brez sodnih procesov, tako da nobeden ni mogel vnaprej vedeti, kako dolgo bo zaprt na tem otoku, tako rekoč odrezanem od sveta. Delili so jih na bando, torej tiste, ki kljub mučenju niso spremenili svojih mnenj, niso priznali, da so se zarotili proti narodu, Titu in partiji, prav tako so jih silili, da obtožijo svoje prijatelje in izdajo druge taboriščnike, in revidirane, ki so pod hudimi pritiski klonili, spremenili svoja stalinistična prepričanja, s tem pa so si tudi omilili svoj položaj, je povedal profesor Vladimir Bobinac, ki je med prvimi okusil golgotu Golega otoka, danes

Profesor Vladimir Bobinac pripoveduje svojo zgodbo o golgoti na Golem otoku, kjer je bil zaprt dve leti in pol v petdesetih letih prejšnjega stoletja, v obdobju najhujšega mučenja. Lakota, žeja, smrt so bile najbolj prepovedane besede med zaporniki, ki tudi sicer med seboj niso smeli govoriti.

Glavno otoško pristanišče

Vhod v eno od samih

Opustošeni in uničeni so tudi vsi nekdanji industrijski obrati na otoku, ki so jih zgradili že v času informbiroja, ki so v funkcijo prešli kasneje.

Tudi objekt, v katerem je bil oddelek 102, namenjen problematičnim zapornikom, je v popolnem razsulu. Za tem oddelekom je bila bolnišnica in šola, kjer so se lahko kaznjenci izučili za različna dela.

nepojmljivih fizičnih in psihičnih pritiskov, kjer je prebil dve leti in pol. Na Goli otok je bil obsojen zaradi neke svoje izjave na fakulteti.

Že vrsto let si prizadeva, da bi območje, ki so ga zaprli leta 1988 in prepustili propadu, preuredili v spominsko območje nekega enoumja, ki pa za zdaj nima podpore. Podpora ima samo v podpisih vseh tistih, ki se vpisujejo v njegove zvezke po obisku otoka z enim samim namenom, da se to ne bi nikoli več zgodilo. Uradna oblast pa je za zdaj tiho. Profesor Bobinac je do potankosti opisal številna mučenja, ki so jim bili podvrženi po težkem delu s kamnom, »tucanje« kamna so izvajali cel dan na soncu, brez vode. Dobili naj bi je samo dva decilitra na dan. »Topli zec« se je imenovala dobrodošlica novim zapornikom, vsak je moral iti skozi to obliko mučenja, ki so jo uporabljali tudi ob drugih priložnostih. Novega zapornika sta medse sprejeli dve vzporedni vrsti zapornikov in mlatili so ga do krvavega. Vsak se je moral izkazati, sicer so ga kaznovali. Na Golem otoku ima zgodbo tudi vsako drevo, saj je zrastle po za slugi zapornika. Vsako posajeno mladiko drevesa so varovali zaporniki, ki so se obračali po soncu, da so ga obvarovali in da je zrastle.

Goli otok je obdobje najbolj črne zgodovine nekdanje skupne države, ki bi ga nekateri radi pometli pod preprogo, za tiste, ki pa so ga doživeli, pa ni-

koli pozabljena zgodba, ki jih je trajno zaznamovala, saj večina še danes nosi žig, ki ga noče nihče zbrisati. Tisti redki, ki so se odločili, da bodo dosegli rehabilitacijo, pa jo podoživljajo vedno znova na najbolj nehuman način. Najbolj grozna pa se zdi ideja, da bi Goli otok spremenili v turistično območje, zasluži pa si spominsko obeležje. V tem trenutku ga tako ali drugače s svojimi iztrebki obeležujejo samo ovce, kdaj se bo oglasila vest odgovornih, pa še je vprašanje brez odgovora.

MG

Taborišče Žica, kjer je bil tudi kino; med gledanjem filmov, ki so sledili po napornem delu s kamnjenjem, niso smeli zaspati.